Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: BErgen 4-0807 / 4-0237
Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 74. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 25-го БЕРЕЗНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 74. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 25, 1952. VOL. LX.

222 ОСОБИ ЗГИНУЛИ ВНАСЛІДОК ТОРНАДА В ШОСТИ СТЕЙТАХ

Головна квартира Американського Червоного Хреста у Вашингтоні оголосила, що в наслідок буревію-торнада в шістьох стейтах, положених у Долині Місісіпі, згинули 222 особи, покалічених є 1,0107, а шкоду матеріяльну обраховують на грубі мільйони. Вона охоплює найменше 1,000 зруйнованих і 1350 ушкоджених домів в наслідок нагального вітру, що віяв безупину в п'ятницю й суботу у стейтах: Арканco, Тенесі, Мизури, Місісіпі, Алабама Кентокі, Індіяна. Найважче пошкодований стейт це Арканco, де знищена майже повнотою околиця, в якій ростуть славні суниці. Один очевидець сказав, що місцевість Джудсонія, положена 60 миль на північ від Литл Рак, виглядає так, наче б по ній переїхав паровий вал, винищуючи все, що зустрінув по дорозі. Оглядачі з повітря кажуть, що область, охоплена торнадом, має вигляд побоєвища, через яке перейшли ворожі армії. В суботу ввечір буревій успокоївся, одначе повіяв холодний вітер з півночі і це стало перепоною в рятунку людей і худоби, якої згинуло тисячі штук, а покаліченої є неозначена кількість. Зливні дощі, які товаришили торнадові, спричинили видив рік і тому шкода в людях і майні почне рости. З першою допомогою нещасним жертвам поспішив Червоний Хрест,, а през. Труман наказав федеральним урядовцям розглянути розміри шкоди, щоб можна було внасигнувати відповідні допоміжні фонди околицям, навіщеним нещастям.

Конґрес започаткував 225 слідств від першої сесії

Вашинґтон. — Вісімдесят-другий Конґрес перевищив всі попередні конґреси у своєму змаганні до започаткування й переводження різнородніх слідств. Перше засідання цього Конґресу відбулося 3 січня 1951 р. Від того часу. конґресові палати започаткували 225 різнородних слідств, з яких ще не викінчено 60. — Це потягає за собою не тільки кошти самого слідства, але й вимагає спеціяльних фондів на працю, викликану слідствами. На переведення самих слідств Конґрес ухвалив досі дол. 4,100,000, крім звичайних коштів втримання комісій. Ці видатки ще не скінчені, бо слідства, які дальше ведуться, потягнуть за собою нові видатки. Вони на дол. 600,000 більші ніж ухвалив був попередній, 81 Конґрес, за увесь час свого існування. Видатки на докінчення започаткованих слідств передбачені на додаткових 987.000 дол. Видатки зростають ще цим, що не стає місця для праць комісій і треба донаймати окремі кімнати поза Капітолем, у сусідньому готелі. Часом буває таке, що одна комісія жде під дверима кімнати, в якій відбувається інше засідання, щоб зайняти її негайно, заки ще яка інша комісія або підкомісія довідається, що кімната має бути порожня. Видатки зростають найбільше через покликування нових свідків з-поза столиці. Такі свідки, — крім коштів дороги, дістають платню як експерти.

Мир, але не за всяку ціну

Вашинґтон. — Департамент стейту видав книжечку на 80 сторінок під заголовком „Наша закордонна політика 1952 року". Президент Труман написав передмову до цієї книжечки, що розповідає про найважливішу справу наших днів — закордонну політику ЗДА. Президент Труман пише там: „Багато американців дискутують про закордонну політику. Ця книжечка допоможе їм зрозуміти її... Напоcлягаю, щоб кожний американець прочитав цей звіт". Сам президент Труман заявив, що ціллю закордонної політики ЗДА являється мир, але „мир не за всяку ціну". Книжку можна буде купити за 25 ц. Її надруковано 300,000 примірників.

Жінка свідком на комуністичні саботажні пляни

Балтимор, Мд. — Молода хазяйка з стейту Вирджінія, що сповняла працю аґентки Федерального Слідчого Бюра впродовж шости років, посвідчила на суді, що політика Комуністичної партії змагає до опанування всієї ключевої промисловости. Пані Мері Сталфорт Марквард з Честербрук потвердила на суді проти комуністичних провідників стейту Мериленд, що вони складали змову до опанування сталевого промислу тому, що цей промисл дав би їм силу опанувати цілу країну. Вони складають „політику зосередження", тобто нагромадження сили на малій території для великих вислідів. Ці пляни приписувала вона підсудному Джорджові А. Майєрсові, який під час змови в 1948 р. сказав в Балтимор, що „якщо б комуністи могли порушити сталевий промисл стейту Мериленд, тоді здобудуть цілий стейт і порушать країну". Слово „порушити" вона пояснювала як „контролювати". Тоді, як Мейерс говорив про це, він був секретарем Четвертої округи Комуністичної партії, званої „Мериленд Дистрикт оф Колумбія". Зрештою свідок каже, що всі підсудні брали участь у змові в рр. 1944-1948.

ЮНІЯ СТАЛЕВАРНИКІВ ЗА ПІДВИШКУ ДЛЯ ІНШИХ РОБІТНИКІВ

Ню Йорк. — Юнія сталеварників Америки заявляє, що перемогу в змаганні до підвишки платень в сталеварному промислі, треба буде поширити теж на робітників в промислових підприємствах, які виробляють складові частини до будов. Таких робітників нараховують 500,000, побіч 650,000 сталеварників. Цю вимогу виявив голова юнії сталевих робітників Филип Морей, саме в хвилині, коли директор мобілізації, Чарлз Вилсон, збирався їхати до Кій Вест на Флориді на нараду з президентом, щоб обговорити теж домагання підприємців підвищити ціну сталі й заліза на випадок підвишки платні. Серед промисловців появилася вістка, що уряд згодиться на підвишку ціни сталі на $12 від тони. На підставі поправки Кейпгарда до закону про управильнення ціни продукції в зв'язку з підвишкою платень, передбачена підвишка сталі на два дол. від тони. Промисловці твердять, що підвишка цілої „пачки" добродійств для робітників не може бути введена без одночасної підвишки ціни сталі.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У.Н.С. ПРИЗНАВ ЗНОВУ $10,700 НА НАРОДНІ ЦІЛІ

НИЗКОЮ УХВАЛ ДЛЯ ДОБРА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ ЗАКІНЧЕНО РІЧНІ НАРАДИ ГОЛОВНОГО УРЯДУ; КОНВЕНЦІЯ В 1954 РОЦІ ВІДБУДЕТЬСЯ В НЮ ЙОРКУ ТА БУДЕ ПОЛУЧЕНА З ВЕЛИКОЮ МАНІФЕСТАЦІЄЮ З НАГОДИ 60-РІЧЧЯ У.Н.С.

Ню Йорк. — Ухвалою — дол. 10.700 на українські народні цілі та низкою постанов для добра організації і загального громадського розвитку закінчено минулої п'ятниці, 21-го березня, звичайні наради Головного Уряду Українського Народного Союзу, що тривали від понеділка 17-го березня і були попереджені контролею організаційного та господарського стану в тижні від 10-го до 15-го березня. — Загальну суму дол. 10.700, — ухвалену на народні цілі, розділено так:

Український Народний Фонд УКК — дол. 2,500;

Видання Енциклопедії Українознавства англійською мовою — дол. 2,500;

На видання книги „Україна під Совєтами" (англ. мовою) — дол. 2.000;

На видання книжки „Українське мистецтво" (англ. мовою та приготованої Лігою Української Молоді Америки), — дол. 500.

Для Українського Вільного Університету в Мюнхені — дол. 500;

Для Осередку Української Культури в Канаді—дол. 500.

Для Українського Католицького Семинара у Вашингтоні — дол. 500;

Для Сиротинця у Филаделфії — дол. 150;

Для Українського Православного Семинара—дол. 150;

Для Української Вільної Академії Наук в Канаді — 100;

Для Організації Молоді — „Пласт" — дол. 100;

Для Інституту Заочного Навчання — дол. 100;

Для Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку — дол. 100;

Для Т-ва Опіки Дітьми у Филаделфії — дол. 100;

Для Т-ва Опіки Дітьми в Шікаґо — дол. 100;

Для Дівочої Школи у Фалс Чейс — дол. 100;

Для „Лемківщини" дол.100;

На стипендії для українців в Манітобському університеті — дол. 100;

Для Дому Старців в Словтсбурґу — дол. 100;

Для Американського Червоного Хреста — дол. 300;

Для Громадського Фонду (Камюніті Фонд) — дол. 100.

Разом це дає суму — дол. 10.700. Минулого року з тої самої нагоди Головний Уряд УНС був признав на народні цілі дол. 9.000, а попередня Конвенція дол. 19,675, так, що за останні три роки тільки з головної каси Українського Народного Союзу признано на українські народні цілі — дол. 39.375 одноразовими дотаціями, не враховуючи в це принагідні дотації, як теж тих великих сум, що їх складають на різноманітні цілі впродовж кожного року відділи УНСоюзу та широкі кола Союзового членства.

Наради Головного Уряду У. Н. С. в кінцевому п'ятому дні зосереджувалися головно на обговорюванні організаційних та загально-громадських справ і закінчились відповідними ухвалами. Обмірковувавши ці справи, Головний Уряд доручив Головному Екзекутивному Комітетові УНС поробити в біжучому році такі головні заходи:

1. Беручи до уваги велике значення Українського Народного Союзу для української спільноти в Америці і Канаді та для загальної української справи, докласти максимальних зусиль для організаційного поширення та для ще більшого оживлення багатобічної активности. В тій цілі:

в) повести окрему піврічну кампанію за приєднування нових членів, признаючи окремі грошеві нагороди за організаційні успіхи;

б) заанґажувати більше окружних організаторів, які вели б працю в терені;

в) скликати частіше окружні наради відділів УНС для обговорення місцевих організаційних та громадських проблем;

г) скликати місцеві наради активних членів УНС з-поміж родженої тут молоді та їх керівників і на них обговорювати справи ширшого організаційного охоплення молоді;

ґ) повести відповідну організаційну кампанію в союзових виданнях, зокрема в щоденнику „Свобода";

д) подбати не тільки про організування нових членів, але й про задержання при Союзі вже зорганізованих; головне завдання тут припадає відділовим урядникам, що повинні бути в постійному особистому контакті із членами.

2. Чергову Конвенцію Українського Народного Союзу, яка припадає в 1954 році, — скликати до Ню Йорку. Тому, що в тому році припадає 60-ліття існування і праці УНС, приготовити з тої нагоди відповідну репрезентативну загально-громадську маніфестацію з добірною програмою.

3. У зв'язку з Конґресом Американських Українців на початку липня ц. р., віднестись до всіх відділів, щоби взяли в цьому Конґресі активну участь, висилаючи своїх делеґатів та виконуючи всі передумови такої участи, зокрема, щоб всі відділи і всі члени УНС були прикладом в постійному сплачуванні свого Національного Датку до Українського Народного Фонду УКК та брали якнайактивнішу участь в загальному громадському житті та в його всебічних проявах.

4. Зобов'язати всі відділи, щоб повели відповідну кампанію між своїми членами та між громадянством своїх місцевостей в справі масової передплати літературно-мистецького тижневика „Свободи".

5. Проголосити окремий заклик до членів У. Н. С. і українського громадянства.

На закінчення нарад, голова У.Н.С. Дмитро Галичин підкреслив велику діловість та конструктивність тих нарад, закликав учасників нарад — членів Головного Уряду, щоб вони, вернувшись до своїх місцевостей, скликали окружні збори відділових урядників і допильнували виконання постанов річних нарад на місцях. Промовець зокрема рекомендував, щоби теперішню організаційну кампанію повести від відділів, щоб кожний відділ і кожна округа самі призначили собі квоту — кількість членів, які вони впродовж кампанії зобов'язуються зорганізувати. Закликом до дальшої наполегливої праці для добра Українського Народного Союзу, української спільноти в Америці і Канаді та для поневоленого українського народу п. Галичин закрив формально річні наради Головного Уряду. Їх закінчено гимном „Ще не вмерла Україна"!

Концерт Антона Рудницького в Карнеґі Рісайтел Гол

Ню Йорк. — При доволі добре виповненій концертовій залі був улаштований концерт композицій Антона Рудницького. Концерт цей між іншим, відмітив теж критик Ню Йорк Таймсу у понеділковім виданні. Концерт розпочав смичковий квартет—три сестри Шкляр (Гелен, Міна й Ольга) й Ейлін Зурбурґ. Виступали: Марія Сокіл, сопран, з низкою пісень, Фаусто Естевес — віолінчеліст; Аґі Джамбор — пінністка. Самий композитор грав на фортепіяні для Марії Сокіл і Фауста Естевес. Серед оригінальних композицій з українських мотивів були теж композиції до ліричних поем старовинних китайських поетів відспівані Марією Сокіл. — Публіка не жалувала оплесків як самому композиторові, так і виконавцям.

ДОНЬКА КОЛИШНЬОЇ НАЙБАГАТШОЇ ЖІНКИ ЗАЛИШИЛА $95,000,000

Ню Йорк. — Пані Гетті Говленд Ґрін Вілкс, донька колишньої найбагатшої американки Гетті Ґрін, залишила в спадщині кого $95,000,000. Вона померла 5 лютого 1951 р. в 80 році життя і її завіщання опинилося в суді для провірки.

ПОМЕР ПРОФ. Д-Р ІСААК П. МАЗЕПА

Президент УНР, Президія Української Національної Ради та її Виконний Орган, як теж Представництво УНРади в ЗДА повідомляють, що дня 18-го березня 1952 помер в Німеччині в Авґсбурзі, проживши 68 років, проф. Д-р Ісаак Прохорович Мазепа, визначний український діяч, — бувший міністер внутрішніх справ, потім голова Ради Міністрів Української Народньої Республіки в 1919 р., та колишній голова Виконного Органу Української Національної Ради на вигнанні. Покійний народився в 1884 році та вже перед першою світовою війною був відомим земським діячем на Катеринославщині. Переїхавши на еміґрацію після захоплення України большевиками, Покійний проживав в Чехословаччині та був доцентом Української Академії в Подєбрадах. Після створення Національної Ради в Західній Европі, він був головою її Виконного Органу і з цього посту уступив щойно перед кількома місяцями. Залишив праці: „Большевизм і окупація України", „Боротьба 1919 року", численні статті та розвідки і більшу працю „Україна в огні і бурі революції", перевидану в 1950 році. Похорон мав відбутися 21-го березня на цвинтарі Нордфрідгоф в Авґсбурзі.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПОЧАТКУВАВ УРЯДОВУ ДОПОМОГУ ВТІКАЧАМ З-ПІД СОВЄТІВ

Кій Вест, на Флориді. — На підставі додатку Керстена до Акту Взаємної Безпеки, щоб крім допоможних фондів для країн, призначити окремо $100,000,000 на рядунок втікачів з країн поза Залізною Заслоною, президент Труман призначив для цього перших $4,300,000 з федеральних фондів. До того прийде ще $2,900,000 з приватних жертв, а крім того західні аліянти мають додати щось від себе. Президент призначив ці гроші не зважаючи на це, що Совєти зголосили протест проти допомоги втікачам з-під совєтського режиму, все одно, чи це втікачі з Росії чи з країн сателітів. Додаток Керстена передбачує допомогу не тільки для таких, що вже втекли, але й для таких, що схочуть втечи. Головна ціль такої допомоги це рятувати здорових людей, що втікають з-під совєтської тиранії і бажають приєднатися до армії, що твориться під опікою країн з Північно Атлантійського Пакту. Крім того президент кладе вагу на рятування науковців з згаданих країн, щоб їх знання можна використати для ідеї волі. Пресовий секретар Білого Дому, Джозеф Шорт, згадав це доволі таємничо, оприлюднюючи тільки виміну переписки в цій справі між президентом і адміністратором Взаємної Безпеки, Аверелом Гариманом. У листі Гаримана сказано, що така програма дуже важлива і може багато завважити на обороні країн з Північно-Атлантійського Пакту, та забезпеки Злучених Держав. Обмін листами не виявляє програми, яка вважається за найвищу урядову таємницю. Вона відома тільки департаментові оборони, Центральній Розвідчій Агенції й департаментові стейту. Конґресмен Керстен, який займається організацією націоналістевих груп, в Злучених Державах, надіється, що втікачі будуть зорганізовані в окремі батальйони для кожної країни, з якої вони походять.

О'Коннор закликає українців до дальшої допомоги потребуючим в Европі

УСПІШНЕ „СВЯТО ЗУАДК" В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Член Д. П. Комісії у Вашинґтоні та відомий всім приятель українців, комішенер Едвард О'Конор, закликав минулої неділі американських українців, зокрема новоприбулих, щоб вони продовжували і посилювали допомогу своїм потребуючим братам на вигнанні в Европі. Комішенер О'Коннор промовляв на „Святі ЗУАДК", влаштованому місцевим відділом цього Комітету під проводом інж. О. Литвиненка, в заповненій залі школи Вашинґтона Ірвінґа. В своїй промові комішенер О'Коннор, натякаючи вже на проголошене сьогодні послання президента в справі нового переселенчого закону, звернув окрему увагу на велику конструктивну ролю новоприбулих, підкреслюючи окремо їхню велику прислугу українській справі вже хочби її популяризацією серед американського загалу. Імпрезу відкрив екзекутивний директор ЗУАДК, д-р Володимир Ґалан, з'ясовуючи коротко історичну ролю ЗУАДКомітету, яка далеко переходить рямці самої тільки допомоги і переселення. В багатій і різноманітній мистецькій частині програми виступили: діти танкової групи п-ні Ніни Бакад і танцювальний гурток „Україна" Володимира Бакад, Балетна Школа пріма-балерини Валентини Переяславець, що виконала другу дію балету „Зима", пініст Вадим Кіпа, солісти сопран Марія Кобрин-Кокольська і баритон Осип Стецура та Хор Митрополітального Комітету Ліґи Української Молоді під дириґентурою проф. Р. Левицького. На фортепіяні акомпаніювали: Ольга Дмитрів, Ірина Сквірятинська, Тарас Левицький та Роман Стецура.

Форум середнєшкільників влаштований Ню Йорк Геральд Трібюн

Ню Йорк. — Тут закінчився шостий річний форум середнєшкільників, що його влаштовує Редакція Ню Йорк Геральд Трубюн. В форумі взяли участь 24 студенти з 16 країн Близького і Далекого Сходу, що вже від кількох тижнів проживають в ЗДА. Головною темою дискусії була проблема „Домашнє і шкільне життя на Сході й на Заході". На форумі промовляли і поважніші громадяни, між іншими губернатор Томас Дюї, який нап'ятнував Росію, що не хоче допустити до світового замирення. Дюї взивав до приспішення оборони перед комунізмом у світовому маштабі. Форум середнєшкільників служить справі взаємопізнання молоді з далеких екзотичних країн та причиняється до дійсного замирення в світі.

КОРОЛЬ ЄГИПТУ РОЗВ'ЯЗАВ ПАРЛЯМЕНТ

Каїро. — Єгипетський уряд проголосив, що король Фарук рішив розв'язати теперішній парлямент та проголосити нові вибори на 18-го травня. Новий парлямент збереться на перше засідання в дні 31-го травня. Парлямент розпущено з днем 23-го березня, хоча він був неактивний вже від 2-го березня, безпосередньо після зміни уряду та йменування прем'єром Агмеда Гілаілі Паші. Після того Вафдівська партія, яка була при владі від січня 1950-го року, проголосила свою опозицію до уряду, хоча зайняла лагідне становище до нього. Вафдисти, єгипетські націоналісти відповідальні в головній мірі за теперішню кризу в англо-єгипетських стосунках, мали більшість в дотеперішньому парляменті. Останні вибори в Єгипті відбулися в 1950-тому році і вже тоді вафдисти перемогли під гаслом боротьби проти британської контролі Суезу і Судану. Парлямент розв'язано напередодні нових англо-єгипетських переговорів в справі Суезу. Прем'єр Гілаілі вже вчора відбув вступні наради з британським амбасадором Ралфом Стівенсоном і негайно після того був принятий королем Фаруком. Здогадуються, що ці розмови могли остаточно вплинути на розпущення парляменту.

Ген. Ріджвей закликає до терпеливости щодо переговорів в Кореї

Токіо. — Ген. Метю Ріджвей, американський командант аліянтських збройних сил на Далекому Сході, дораджував вчора американському народові, щоб він був терпеливий в теперішніх переговорах в справі перемир'я в Кореї, заявляючи, що від тої терпеливости може залежати не тільки доля кільканадцяти тисяч аліянтських тояків в комуністичному полоні, але й мир в світі. Ген. Ріджвей вважає, що положення в Кореї є того роду, що вимагає найбільшої дбайливости і уваги в його розгляді та в поступуванні. При цій нагоді аліянтський командант ствердив, що московська пропаґанда брехні, в останньому відносно біологічної зброї, яку мали б американці застосувати в Північній Кореї, є одним з найбільш турбуючих і підривних факторів в теперішньому розвитку. Тим часом самі переговори в Кореї все ще перебувають на „мертвій точці" суперечностей, головно відносно виміни полонених. Аліянти не відступають від свого домагання, щоб репатріяція відбувалася виключно на добровільній базі, тоді коли комуністи домагаються примусової репатріяції всіх полонених, без уваги на те, чи вони собі того бажають чи ні.

Чехословаччина готується до війни

Відень. — На нарадах чехословацького парляменту розглядається і ухвалюється новий бюджет що має виразно військовий характер. Проведення в життя цього бюджету має перетворити Чехословаччину на могутню твердиню у довгому на 2,000 миль російському військовому фронті в Европі. Подробиці бюджету ще невідомі, але празькі часописи виявляють нечувані досі озброєння, що мають бути доконані у близькому майбутньому. Особливо це буде помітне у обмеженнях населення в його потребах то посиленні його жертв в грошах і праці — на оборону. Хоч Чехословаччина, яка почала розбудовувати свою армію й військовий промисел ще перед корейською війною, мілітарно сильна, одначе Москва ставить до неї нові вимоги. За бажанням Москви, чехословацька армія має бути найбільш модернізована й сильна, щоб відіграти належиту їй ролю на випадок війни. Крім того, військова продукція відомих чехословацьких фабрик зброї, повинна помножити свої зусилля, щоб ще більше постачати совєтським арміям танків, гармат та іншого військового виряду.

Папа обстоює право на інтерпретацію моралі

Рим. — Папа Пій XII., промовляючи через ватиканське радіо з нагоди „Дня Родини", обстоював, що Церква має право інтерпретувати Божі закони моралі не тільки в індивідуальному, але й суспільному житті, включно з поступуванням урядів країн та в усіх випадках і в усіх часах. Папа твердив, що Божі закони охоплюють все індивідуальне і суспільне життя і тому Церква, створена і покликана до інтерпретації тих законів, має право і повинна забирати голос в усіх цих правах, без будь-яких обмежень.

Протикомуністичні демонстрації в Ґватемалі

Ґватемаля Ситі. — В неділю відбулися по містах Ґватемалі протикомуністичні демонстації під проводом пяти протикомуністичних організацій. В поготівлі була поліція, а також ті організації, що підтримують комуністів. Демонстранти домагалися розв'язання комуністичної партії, звільнення комуністів з державних зайнять, вигнання з Ґватемалі чужих комуністичних аґентів, започаткування внутрі держави політики примирення та економічного розвитку.

180 поранених в заворушеннях в Трієсті

Трієст. — В цьому „вільному" місті" вже від чотирьох днів відбуваються демонстрації італійського населення, яке домагається прилучення Трієсту до Італії. В цих заворушеннях досі було поранених разом коло 180 осіб, в тому 160 цивільних і 20 поліцаїв.

НОВИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ АМБАСАДОР В МАДРИДІ

Мадрид, Еспанія.— До столиці Еспанії прибув вчора автомобілем з Португалії новопризначений амбасадор Злучених Держав, Линколн МекВіґ. Вже сьогодні він відбуде вступні наради з еспанським міністром закордонних справ Альбетом Арвахом та запропонує свою зустріч з шефом еспанського уряду, ген. Франком, щоб передати йому свої кредитні листи. Ця зустріч відбудеться по всіх правдоподібностях вже в найближчий четвер. Еспанський уряд і ціла країна очікували американського амбасадора з нескриваним заінтересуванням, після того, як у Вашинґтоні повідомлено, що амбасадор МекВіґ має завершити започатковані вже неформально переговори в справі американсько-еспанського договору взаємної безпеки і допомоги. Перші розмови амбасадора МекВіґа відноситимуться до ухвалених вже Конґресом $100,000,000 технічної, господарської і військової допомоги для Еспанії, в заміну за користування еспанськими базами.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТРУМАН У КНИЖЦІ

Від якогось часу появляються в Америці щораз частіше книжки, написані людьми, які займали відповідальні державні становища і тим самим були втаємничені в різні державні тайни. З цього приводу було багато критики. Піднімались голоси, що добачували в цьому головно матеріяльну сторінку, а шкоду для країни. За таку ж книжку чи спогади видавці добре платили, надіючись великих зисків. Властива „сенсація" була в тому, що спогади відносилися тут і там до людей, що ще живі й діють і виявляли деякі „тайни", головно політичні та партійні.

До таких книжок можна б зарахувати і найновішу книжку „Містер Президент", яку зредагував Бил Гилмен з записника президента Гері Трумана. Комерційности у тому випадку важко Труманові закинути, хоч все таки звертають увагу на доволі високу ціну. Закидують йому зате щось інше: партійність. Себто те, що він вживає цеї книжки для підтримки своєї партії та розрахунку з немилими йому особами, хоча б навіть і з самої Демократичної партії.

Книжка ця вже появилась і цілком певне буде успіхом з матеріяльного боку. Чи на цьому зискає Труман та Демократична партія, це ще питання. Перший відгомін був такий, що такі відомі політичні фігури як Бирнс та Волес закидають, що в спогадах президента є чимало неправди. Та це виборчий рік і американці звикли глядіти в такому часі на такі речі з певною поблажливістю. Але нас обходить інша обставина, а саме це, що закидають, за що йде спір. Отже спорять за совєтську агресію і комуністичну інфільтрацію, за те, хто в цьому більше завинив.

Президент Труман, як старий політикан, добре знає, що в цьогорічних президентських виборах заважуватиме на їх висліді головне те, хто завинив, що Совєти загарбали так багато свіжої території й поневолили так багато нових народів. **А далі: Чому допущено совєтських шпигунів до урядових тайн, чому комуністи могли займати навіть дуже високі урядові становища. Все це спричинило ту велику небезпеку для самої Америки,** задля якої треба тепер видавати величезні суми на збросння країни і вільного ще світу. Президент Труман намагається у своїх спогадах звільнити себе від вини, що йому вдається тільки частинно, вже тому, що всі пам'ятають за його охоту зговоритись з „старим Джовом", якого він „любить". Чи ж не є це продовжування політики його попередника, Френклина Д. Рузвелта, який теж вірив в те саме?

Проте, як загально підкреслюють критики, книжка цікава, бо вона є не тільки „життєписом Трумана", а „історією демократії". Нема сумніву що Труман, який зараховує себе до „сірої людини", подав у своїх спогадах багато такого, що припаде до вподоби мільйонам американців. Противники будуть вибирати з книжки ті місця, які могли б дискредитувати Трумана як доброго політика, стверджуючи, що тільки людина з великим умом повинна засідати сьогодні у Білому Домі. Та звичайний американець, як би не подивляв велику людину, вірить у збірний розум нації. Для нього Труман є одним з народу, який вміє той розум пізнати і вичути. Бодай так думають про книжку ті, що бажили б щоб Демократична партія далі була при владі . . .

З республіканського боку критикують ці спогади без пощади, змальовуючи Трумана людиною несерйозною, на яку спадає вся вина за війну в Кореї, за червоний Китай та інші міжнародні труднощі, спричинені поблажливим відношенням демократичної адміністрації до кремлівських тоталітаристів та імперіялістів.

У ВЕЛИКУ ПОРУ

Минуло чимало століть від упадку двох могутніх народів старини, гелленів та римлян, а все ще глядимо з великим подивом на них, на їх творчі досягненнення. Греки — народ естетів і філософів — захопилися культурою, стали їй на службу та віддали їй всі свої сили. Вони творять свою власну, повну символіки, соняшну віру. Вони відкривають закони естетики і творять неперевершені мистецькі твори. Вони шукають розв'язки великої загадки існування всесвіту і людини в ньому. Не зуміли вони доконати тільки одної, здається, неважкої речі. Вони не знайшли спільного ідеалу, який об'єднав би різні гелленські племена в один міцний, державний організм. Не бракувало спроб в тому напрямі. В обличчі крайньої небезпеки лучилися їхні держави декілька разів для спільної оборони. А великий філософ Плятон пробував дати теорію побудови ідеальної держави. Та все таки греки не змогли побороти свого вибуялого індивідуалізму і одноцілої держави не створили. Кожне плем'я жило на свій лад і на свій лад виховувало молоде покоління, від крайнього атицького індивідуалізму, до крайнього, стадного, спартанського виховання.

Зовсім іншим шляхом пішов розвиток давньої Роми. Пересмнидя високої грецької культури, ледви надає їй латинські форми, та живе нею цілими століттями. Зате вона віддається всеціло організаційній праці. І вміє вона викресати зі себе цю силу, що об'єднує всі племена в одну могутню імперію. Не був це залізний п'ястук сьогодняшніх червоних московських диктаторів на чоловіколюбних демократів. Це була від малку впоювана в дитину ідея добра батьківщини, добра великої спільноти. Римлянин зумів погодити інтереси особисті з інтересами спільноти, зумів найти синтезу цих інтересів.

Коли Україна приняла християнство з грецького джерела, то сталося це не випадково. Переказ каже, що вирішили про це живі, високо-мистецькі форми грецького обряду. І це вірно. Українці мають в собі чимало з вдачі давніх греків. Вроджене замилування до мистецтва, замилування до філософування та дискусій хочби й на благенькі теми. А попри те все крайній індивідуалізм, що нераз не бачить дальше свого носа, навіть у хвилях грізної небезпеки. І чергуються в нашій історії моменти державного об'єднання з моментами крамоли, межиусобиць та національного розбиття. Є в нас світлі моменти підйому цілої нації в обороні загроженого існування, є моменти безграничної посвяти, подібно як і в грецькій історії. Греція вислала в Термопілі триста оборонців, і ми не спромоглися на більше оборонців Крут. В моментах, коли Україна палала в огні, коли вела боротьбу за наше майбутнє, ми не стали одностайне в обороні нашої правди. Сьогодняшнє важке ярмо неволі на одних з нас і гіркий хліб скитальщини других це логічна консеквенція наших хиб і наших недостач.

Головна наша недостача це відсутність національно-державного виховання, яке споїло б нас в одну громаду, злучену на життя і смерть. Якщо воно й було в часах нашого самостійного, державного життя, то відтак губилося в довговічній неволі, бо кожна займанська держава впоювала в наших дітей свої державні ідеали.

Наше населення на нових землях не могло зірвати кровних зв'язків з тими, що залишилися на місці та кортають життя в тяжкій неволі, не могло перекреслити тисячеліття нашої історії. Адже все те, що ми маємо, дала нам рідна земля. Вона викормила націю своїми грудьми, вона надихала її своєю красою. Наші обов'язки відносно рідної землі, це обов'язки дитини у відношенні матері. І чим краще укладається нам життя на новій землі, тим більше зростають ці обов'язки.

Всі ми клянемося в любові до рідної землі і прагнемо її визволення. І воно прийде. Протиприродна, большевицька система розсиплеться, присне большевицька ідеологія і настане хаос. А посеред нього благальні очі наших братів звернені до нас. Що ж понесемо тоді до них ми, яким ласкава доля дала змогу перебути хвилі грізної небезпеки у вольному світі? Великих слів велику силу, чи велику ідею? Ні слова, ні гроші не заповнять духової порожнечі. Ми мусимо створити власну виховну систему, побудовану на українській, державницькій ідеї, мусимо виховати в ній наші діти, щоби передали ту ідею на прабатьківську землю. І це буде наш цінний, духовний дорібок на новій землі, наш цінний дар для батьківщини у велику пору.

Нам дорогі рідні могили, розсіяні густо по нашій землі. Нам дорогі ті, які у ворожій неволі, навіть серед найтяжчих умов, не відступили від нашої ідеї. Нам дороге майбутнє нашої нації. В цю велику пору завзятої і важкої боротьби за існування нації немає для нас відступу з поля бою. І заздалегідь мусимо підготовити до тієї боротьби нашу молоду зміну. Ми хочемо бачити серця наших дітей налиті любов'ю до рідної віри, рідної землі, рідного слова, рідної традиції. І такого виховання нашої дитини вимагаємо від дому і від школи, які називають себе українськими.

Микола Кокольський.

М. Барвінський

Країна де „переміг соціялізм"

I.

В 1925 і 1926 роках в Росії, чи то пак СССР на сторінках совєтської офіційної преси „Правда" та „Ізвєстія" дебатувалося в ті часи питання про побудову соціялізму в одній країні. Троцький та його послідовники твердили, що коли СССР перебуває у ворожому капіталістичному оточені, то не може бути й мови про якусь побудову соціялізму в Росії. Всесвітній пролетаріят, мовляв, чекає від Росії допомоги, а тому СССР мусить нести прапор большевицької революції вперед на Захід, завойовуючи все нові країни для соціялізму. Інакше кажучи, Троцький та його прибічники з хлоп'ячим запалом фанатиків російського імперіялізму проповідували військовий захват чужих земель, щоб поширити границі Сов. Росії.

Сталін і іже з ним, маючи не менші імперіялістичні апетити на чуже, чим Троцький, але, враховуючи військову кволість Росії тих часів, доказували, що в одній країні соціялізм побудувати можливо. Що, мовляв, Сов. Росія увійшла вже у фазу соціялізму. Пізніше, коли селянство терором, тюрмами й розстрілами було на „добровільних началах" примусово загнана до колхозів, то ніхто інший як той же Сталін оголосив, що „ми увійшли вже в соціялім, а тепер вже поволі переходимо до комунізму". Не раз, базуючись на Марксі і Енгелсі, Сталін і його комуністична компанія, що носить назву партії, зазначали, що з побудовою соціялізму відміратиме держава. Держава, як зазначають комуністи, є витвір старих буржуазних часів, а для сучасного пролетаріяту батьківщиною є весь світ. Отже держава є анахронізм і як цей пережиток мусить, згідно тезам Маркса і Енгельса, за часів соціялізму відмерти. Родина є теж буржуазний пережиток. Буржуазія підтримує інститут шлюбу й охороняє права родини, бо така, мовляв, родина є основою такого буржуазного витвору як держава.

Так писав Ленін, а за ним базікав і Сталін. Вислуговуючись перед комуністичною партією, А. Колонтай, бувша соціялістка-меншевичка, яка в 1915 році перейшла до комуністичної партії, написала кілька книг, в яких пропагувала вільну любов („Любов бджіл трудових"). Сучасну родину Колонтай називала „буржуазним ліцемір'ям". Свою теорію — „любов бджіл трудових" Колонтай переводила сама особисто на практиці. Ця справжня послідовниця Маркса, Леніна і Сталіна зазначала, що вона пишається з того, що не знає, хто є батьком її дітей. В ті часи совєтська влада дозволяла в один день разів зо-два одружитись і разів зо-два розлучитись, зробивши відповідні записи в установі, що займалась цією реєстрацією. Але це було тоді. В ті часи не тільки модно було, а вважалося добрим пролетарським тоном ходити розхристаним і обов'язково без краватки (краватка теж буржуазні пережитки). Руки мусіли бути брудні з трауром під нігтями, щоб більше виглядати по пролетарськи, інакше кажучи, по-російськи. Сам „геній всього світу в минулому, сучасному й на віки вічні в майбутньому", Сталін, на всіх мітінгах і взагалі урочистостях виступав одягнений в засмальцьовону куртку — теж під пролетаріят. Це був тодішній стиль Росії, що побудувала у себе в одній країні соціялізм і мала переходити до комунізму. Тоді Росія накопичувала сили, а тому обдур'ювала як своїх у себе вдома, так і чужих за кордоном.

II.

Сьогодня Росія, захопивши пів Европи і величезну частину Азії, одверто прямує на підбій всього світу. В Росії пройшла сама справжня контрреволюція. Повернуто все, що було ще за часів кріпацтва, включно до чинів генералів. Сам „геній всіх геніїв" — Сталін зняв з себе засмальцьовану робітничу куртку, (бо мовляв, нема чого гратися , а треба братися до діла) і надів мундір і пагони генераліссімуса, обчепивши себе цілим іконостасом відзнак, що сам собі понадавав. Росія відкрила своє справжнє обличчя хижака-імперіяліста. Замість базікання про побудову соціялізму в одній країні, почали проповідувати щось іншого. Сталіном було дано завдання своїм, так званим, науковцям теоретично обгрунтувати думку про неможливість відмірання держави й побудови соціялізму в одній країні. Інститутом Філософії при Академії наук СССР в останньому числі журналу „Вопроси філософії" відведено багато місця перегляду Марксової теорії про „відмірання держави". Автори статтів зазначають, що тези Маркса і Енгельса на сьогодня не придатні, а натомість всі сили мусять бути направлені на те, щоб совєтська держава, а особливо її озброєні сили й розвідка (п'ята колона по чужих державах) були зміцнені перед зростаючою загрозою антисовєтської війни. Далі в згаданому журналі наводяться слова Сталіна. Сталін вважає перемогу соціялізму ґарантованою (а раніш вважав доконаною), але для цього потрібно „в першу чергу ліквідувати капіталістичне оточення Совєтського Союзу". Отже, згідно цих слів соціялізм в Росії ще не побудували, в противність тому, що раніш твердили комуністи на чолі з їх Сталіном, а лише перемога соціялізму ґарантована, коли буде зліквідований капіталізм, і накше кажучи, коли Росія захватить увесь світ.

Далі зо слів Сталіна видно, що почалося ще більше пекло для нашого обездоленого українського люду, що нині ще перебуває під жорстокою варварською окупацією Росії. „Совєтський Союз, зазначав Сталін, необхідно не тільки зміцнювати, все населення мусить вести постійну, беззастережну боротьбу проти відкритих і таємних ворогів совєтської держави". З цього видно, що там вдома почалися переслідування людей через доноси не за противдержавні дії і навіть не за антипролетарське походження, бо буржуазії вже давно немає, а за необережне інакомислення. „Всім тим, хто вважає, що соціялізм остаточно переміг (слова Сталіна) оскільки поновлення капіталізму в Росії неможливо, зазначається, що поки є загроза совєтській державі (хоча їй ніхто й не загрожує), перемогу соціялізму не можна вважати остаточною". Ну, а те, що говорилося й писалося в 1925, 26 і 30 роках, що ми, мовляв, уже побудували соціялізм й прямуємо вже до комунізму, як же воно тепер? В таких випадках большевики, не мигнувши й оком, відповідають: „то було на данному етапі".

Кажучи ж одверто без всяких „на данному етапі" справа в слідуючому: Росія в 20-тих й 30-тих роках була ще занадто слаба, щоб одверто вступати в бій на загарбання чужого добра й почати його „дуванїть" (ділити), а тепер інша справа. Треба сказати, що інтереси Росії збігаються, як там вдома, так і тут, на еміграції у російських емігрантів.

Отже з висловленого випливає, що в Росії соціялізму не побудовано в протилежність тому, що твердив раніш Сталін в 30-х роках і про відмірання держави в Совєтській Росії не може бути й мови. Росія продовжує свій історичний імперіялістично - загарбницький шлях, намічений ще колись царем Петром першим. Сьогодня Росія, проковтнувши пів Европи, прямує далі до загарбання всієї Европи й Азії, а потім і всього світу.

Д. Л.

ТРИ ЖЕРТВИ

Утворення держави вимагає двох нервів: народу-нації і території, на якій цей народ живе. Коли народ знаходиться в стані поневолення, а це значить, що має над собою чинника, який протидіє його бажанню, то ці два аргументи утворенню держави нічого не поможуть, коли сам народ не проявить енергії. Але і це не поможе такому народові, коли він сам не буде мати властивостей, які б його проводові забезпечували успіх у досягненні цеї мети. Народ невироблений політично легко піддається ворожій пропаганді, за що пізніше приносить жертву у людях, втраті майна, а головне в утраті своєї власної волі.

Перший етап політичного вироблення це є свідомість свого національного „я", що випливає з почуття споріднености з такими ж як він одиницями спільноти. Спільна мова, звичаї, ноша, пісні, а особливо почуття спільности інтересів це цемент, що скріплює націю. Потім приходить важлива властивість, — жертвенність! Найперше — це жертва крові. Народ нездібний на таку жертву, це вічний раб у кращім випадку наймит.

Нація, не маючи своїх героїв, що своє життя готові були б віддати за її ідеали, ніколи не буде вільною. „Кров пролита для цеї величної мети", так писав 26 років тому С. Петлюра, „не висихає".

Друга жертвенність — жертва майна. Народ не здібний на жертви матеріяльні так само не здібний до вільного і незалежного життя, бо його герої у такім випадку будуть мати можливість лише вмерти, але не перемогти. Найвищий героїзм не переможе ворога, коли не буде мати зброї, а політичний провід не буде мати грошей на упорядкування справ внутрішніх і на акцію міжнародню, без чого виборення держави є неможливим.

Якою ж силою має розпоряджати своїх громадян дати йому частину свого майна на справу виборення своєї державности? Матеріяльна жертвенність громадянства це мірило його національної свідомости і зрілости до державного життя. Чим вища національна свідомість у даного громадянства, тим його жертвенність більша. По його жертвенності чужі дають оцінку чи народ дозрів до вільного життя. Третя жертвенність — жертва своїми переконаннями, коли це потрібне для загальної справи Нації.

Нація, у якої частина суспільства не здібна принести такої жертви во ім'я загальної і великої справи державности, гине зруйнована боротьбою власних синів. Ця жертвенність зветься ще здібністю йти на компроміс. Ті, що переконані у своїй величі, звичайно компроміс відкидають, говорячи, що це ознака слабих. Але як би виглядав світ коли б компромісу не існувало? Як би тоді виглядало життя у родині, між сусідами, у громаді, в організаціях, у державі та між державами?

Жертва переконаннями це може найбільша жертва і нажаль на цю жертвенність ми найбільш скупі. Багато говорять за те, що це породжене браком здорової національної свідомости і почуття відповідальности перед своєю нацією.

З невмолимою закономірністю розвиваються світові події і наближається хвиля, коли наша нація буде здавати іспит своєї зрілости. Чи дозріла ж вона вже настільки, щоб стати нарешті господарем, а не наймитом на своїй землі і як рівний між вільними світу? Присуд своєї дозрілости лежить у руках найсвідомішої частини української нації — української еміграції; зокрема іміграції у ЗДА.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

О. Кобець

РОЗМОВА З ПРИВОДУ...

1)

Закони війни суворі. Закони лісової війни — суворі безоглядно.

Шпигуна повісили на всохлій гіляці старого явора над урвищем. До цього лісового загону, що вже два роки кривавився в безперестанних боях на два фронти за Україну, прийшов він недавно. Повірили зфальшованим документам. Та ще, може, спокусились його ретельністю в перших бойових сутичках загону із гестапівськими частинами, і непоганими воєнними знаннями його й досвідом, якого тут так було треба.

Випадково сказана ним удень якась заяложена приказка нагадала одному козакові минуле цього новака в загоні.

Були ще вагання. Та коли його, ніби жартома, примусили поголити широку, руду бороду, для живого свідка — того козака — не лишалось найменшого сумніву. Він його впізнав.

Так, це він. Колишній офіцер червоної армії, що, з невідомих причин, зрадив своє середовище, перебіг фронт і виказав місця, де були важливі об'єкти його рідної армії. Німці не знали, як і дякувати за ту несподівану послугу. Високі штабні достойники гаряче тисли руку перекинчикові, щедро частували напоями, а для нагородження — щоб не давати все таки „унтерменш-ові" воєнного ордена, спровадили в запілля, до цивільної влади, з найкращими рекомендаціями.

Там йому видали бронзову медальку на зеленій стрічці.

Цю медаль, уже не жартома обшукавши безбородого, знайшли у нього, зашиту в зовсім несподіваній частині одягу.

При ньому ще знайшли добре, в мініятюрці, накреслений топографічний нарис ділянки, де оперував загін, повний список учасників його, та... готовий рапорт до гестапо про те — де, коли і як усіх можна захопити „голими руками..."

Сонце ще тільки почало схилятися за сусідню шпилясту верховину, як усе було скінчено. Останнє багряно-червоне проміння, перестрибнувши глибокий яр, на мить зупинилось на блискучій бляшці, причепленій до грудей повішеного.

—————o—————

СотникВаривода — кремезний, сивоусий юнак із Херсонщини, ветеран першої світової війни, перевіривши варту, повертався до штабного куреня. Тут вільними вечорами довгі години просиджували за розмовами ближчі до штабу хлопці.

Ще здалека почув гомін суперечки.

Любив ці суперечки завзятих, беззастережно відданих справі великої боротьби, молодих голів. А найбільше любив, що у всяких суперечках і просто товариських розмовах завжди тяглися докопатись до основи, до причини первопричин кожного явища. І коли бачив часом, що безнадійно починають плутатись юнаки в якихось, для них надто складних, справах, аж тоді залюбки встрявав до розмови, скільки міг — спрямовував думки в потрібне річище.

Перед у суперечках завжди вів літній уже партизан вуйко Штефан — з-під Перемишля, схильний до узагальнень, несподіваних імпровізацій і ще несподіваніших висновків. Усе своє життя шукав правди-істини, боровся за правду-справедливість, і тому його вважали за дивака. Вуйко Штефан глибоко вірив у Бога, цупко тримався церкви. А відтоді, як одного сина його схопили і знищили сусіди зі Сходу, а згодом другого — дитину ще, бо не мав і сімнадцяти — повісили з багатьма іншими, сусіди з Заходу, — відтоді вуйко Штефан тут, у лісовому загоні. Шукає відповіді: для чого на світі жиємо? І, може, саме йому найбільше дякувати треба, що молоді голови лісовиків у довгих розмовах на справи легковажні не збиваються.

Сьогодні тему навіяла свіжа подія. Говорили про шпигунство, про зрадників.

Біля найближчого до куреня куща сотник Варивода зупинився. Прислухався — що найбільше цікавить розмовців. Швидко збагнув. І повільним кроком, за довголітньою звичкою військовика, чітко ступаючи по пухкій лісовій підлозі, підійшов до гурту.

Відразу попросили його допомогти. Йшлося про те, хто в суті своїй мерзенніший: шпигун, чи зрадник?

— Я казав, що й то і то — собака, — застеріг один із козаків.

— А собаці — собача й смерть, — похмуро додав другий — і шкода про це й говорити далі — тільки час марнувати...

Сотник уважно слухав. Думав: з чого почати?

— Ми тут згадували євангельського Юду, — прямо до нього звернувся вуйко Штефан, — що от, кажуть, мав же чоловік совість, сам себе скарав, на сухій смоковниці повиснувши, а такий, як це... — він зневажливо махнув рукою в бік урвища, — зрадивши своїх, пішов далі тими самими шляхами...

— Бачите, друзі, — заговорив сотник, відколи існує людський світ, завжди виринали з нього, як отруйні бульбашки з недослідженого дна, такі виродки, зразком яких і був колишній апостол Юда. А відколи людські племена і народи воюють між собою (а воюють вони, відколи світ стоїть), — завжди були, є і будуть шпигуни. Та різниця між властивостями цих двох людських потвор таки є, і досить ґрунтовна...

— Я це казав: шпигун діє в час війни, а зрадник чигає завжди і на кожному кроці, — вкинув слово вуйко.

— Ні, не в тому різниця, — заперечив сотник, — і шпигун діє завжди. Тільки перед ним два світи: свій і ворожий. І коли він щасливо виконає своє діло — мерзенне з погляду ворожого світу — його свій світ, як героя вітає. І совість у нього чиста перед своїми, і нема чого йому стежки до сухої смоковниці топтати... А зрадник — він усюди зрадник. І справа, здається, мені, не в його совісті: бо де ж вона була, коли, наприклад, той прабатько всіх юд — євангельський Юда — йшов свого Доброго, Сумирного й усім дорогого Вчителя продавати?...

Замовк, ніби даючи слухачам змогу відповісти, хоч відповіді, власне, й не сподівався. Втішно оглянув усі ці два десятки голів, що завмерли в насторожені до його мови, і в напівтьмі першого вечірнього присмерку, здавалось, зливалися в одно допитливе, напружене: „прагну": прагну чути, вірити, знати...

Сторожку тишу несподівано урвав розважний голос вуйка Штефана:

— Як на мене, то справді діло тут не в совісті, а в тих людях, що юд породжують... Чи так я кажу, пане сотнику?

—Можливо. Ви хочете сказати про середовище, яке оточує зрадника — про те, чи воно сприяє, чи не сприяє появі й процвітанню юд? — з свого боку запитом озвався сотник.

— А якже, а якже, пане сотнику, це саме й хотів я сказати, — блиснув допитливими очима з-під густих, настовбурчених брів, вуйко.

— Але це варто б ясніше довести...

Вуйко Штефан не дав себе чекати. У нього вже застрибали, замайоріли в голові думки й картини, якими конче мусів зараз таки з усіма поділитися:

— Із Святого Письма знаємо, що, продавши Спасителя, Юда довго метався тамо і сямо, поки до петельки дотупав. А куди саме мотався, куди кидала його, як думають, його совість, нічого не сказано в Письмі Святому... А ми можемо собі уявити таке: міцно притискаючи в глибокій кишені зароблені тридцять срібляників, прийшов Юда до Пілата Понтійського:

(Продовження буде).

„ЗА ІЗМЄНУ РОСІЇ І РОДНОЙ КУБАНІ"

(Спогади з минулого)

Це було досить трудне доручення. Треба було забратись далеко в глибоке запілля денікінської армії, — на Північний Кавказ, звідти доїхати до Катеринодара, зустрітися з певними людьми, звідти добратись до денікінської столиці — Ростова і зустрітись там з деким, та з наслідками подорожі прибути в Штаб Головного Отамана Української Армії.

Добравшись з Прохладної (на Терщині) до Армавіру, чекаю нагоди доїхати до Катеринодара. Наближається один з місцевих козаків, що були в моїй таємній охороні і каже, що очікується бронепотяг з Туапсе до Катеринодару. Отже вони спробують якось улізти на нього. Тому то мені треба теж потрапити на нього. Справа не легка бо ж охорона, назовні, мене зовсім не знає і само зрозуміло і виду не показує, що має мене на оці весь час. А може ж статися й так, що охорона від'їде, а я лишусь.

Нарешті бронепотяг прибув. Обслуга з реґулярної армії і козаки. Розглядаюсь до кого б звернутись з проханням щоб взяли з собою. Мимо мене проходить якийсь молодший унтер-офіцер. „Каптьор, каптьор!" чую гук з заду потяга. Унтер-офіцер зупинився: „Што там?" питає він в напрямку звідки було чути голос. Вичекавши поки він скінчить розмову, підходжу до нього з проханням взяти мене до Катеринодару. „Іди до кухарів на останню плятформу і помагай їм". Незабаром один з моїх компаньйонів опинився поруч мене, а других два в сусіднім ваґоні разом з „каптьором". Потяг рушив.

Обираючи картоплю на плятформі я вже знав, що броневиком командує генерал Вранґель — кавалерист конно - ґвардійського полка, а не артилерист, а тому команда броневика ставилась до свого командира з певною погордою, що броневик іде до Катеринодара на „усмиреніє". кубанських козаків та покарання Кубанської Ради, яка проголосила з'єднання Кубані з Україною.

Не доїжджаючи до Катеринодара кілометрів шість, броневик раптом зупинився на переїзді у будки. Серед рейок стояв з заялозеним, що й трудно було розпізнати кольор, червоним прапорцем в руках будочник.

Кулеметчики та гарматчики, що весь час не дуже були уважні до виконання своїх обов'язків, миттю опинились на своїх місцях. З сусіднього ваґону вистрибнув високий, тонкий як лозина, з жовтосірим обличчям — в черкасці, па пасі та башлику генерал і попрямував до будочника, що розмовляв з машиністом. То був барон Вранґель. Питання до будочника. Той, не змінюючи пози, як стояв обличчям до машиніста, щось відповів Вранґелю. Раптом крик Вранґеля: „Во фронт!" Старий силкується стати „во фронт" незґрабно повертаючись обличчям до Вранґеля, який в цей час розщібнює кобуру і витягає нагана. Луснув постріл і будочник якось упав кумедно навзнаки махнувши руками в повітрі. „Усмиреніє" почалось, подумав я. Миттю промайнуло в голові, а що ж то було б зі мною якби знали хто я?

Нарешті щасливо добрались до Катеринодара. Компаньйони мої допровадили мене до станиці Єлисаветинської. Вирішено, що з усіх поглядів мені буде ліпше працювати і зустрічатись з потрібними людьми, як я буду мешкати в самім Катеринодарі. Вночі, полями, ми добрались до Круглика — передмістя Катеринодару де знаходилась сільсько - господарська школа, яка стала на деякий час місцем мого осідку.

На другий день, здається 18-го жовтня 1919 р., приходить мій господар з міста і каже що в місті повісили члена Кубанської Ради, козака-священика Калабуху. Кажу, що хочу побачити. На мене дивляться як на людину, що втратила рештки розуму, що я наражаю себе та усіх їх на небезпеку. Викрадаюсь до міста. Дійсно на Крепостній площі стоїть шибениця. На ній висить, як мені показалось, довгий мущина в сірій черкесці з сильно висоляпленим язиком. На грудях висить на мотузі через шию дощечка з написом: „За ізмєну Россії і родной Кубані". Коло шибениці плачуть дві жінки у всьому чорному. Одна старша цілком убита горем з виглядом божевільної — дружина небіжчика, друга молода дівчина, що виливала свій розпач ревним плачем, клянучи крізь сльози на весь голос Денікіна зо всіма його золотопагонниками, п р орокуючи їм усім таку саму долю.

Якось сам собою мені пригадався Львів 1915 року. Я молодий поручник в компанії ще двох офіцерів супроводжаємо генерала „ставки верховного головнокомандуючого російської армії для особливо важливих доручень, графа Д. Ф. Гейдена". Зирк. На гиляці придорожнього дерева висить галицький селянин. Граф Гейден: „А ето что такоє?" Ми знизуємо плечима — мовляв, не знаємо ваше сіятельство. Доїхали до резиденції генерал-губернатора Галичини, графа Бобринського. Гейден увіходить в прийомну. Ми за ним. Простує до кабінету Бобринського. Ми зрозуміло залишаємось. „Нєт, нєт! Пажалуйте, пажалуйте ґаспада афіцери". Ми слідом за ним. „Бон жур, граф, — каже Гейден, — ми тільки що по дорозі бачили жахливе видовище — продовжує він — повішеного селянина на вулиці передмістя". — „А ета биваєт. Всє еті ґалічане такіє ізменнікі і такіє австрофіли", — „Зачем же ета дєлать на віду пачему нє ва дварє тюрьми?" — „Какая там тюрьма! Ані без суда вєшаются — чтоби другіє баялись".

Граф Гейден, якого я знав давно ще з своїх дитячих літ, як високо шляхетну, гуманну людину, болюче скривив рота. А я собі подумав — ким же вони мусять бути, піддані австрійського імператора, як не австрофілами і кому вони „ізмінили?" і якщо так, то чи має право за це їх вішати росіянин — тимчасовий окупант?

І тепер роїлись ті ж самі думки в голові. Хто дав право барону Вранґелю, чи генералові Романовському розправлятися з кубанськими козаками на їхній рідній, кров'ю і потом цілих поколінь їх предків политій землі. І з яких це пір інтереси Кубані стали збігатись з інтересами Росії. Хто має право судити за „ізмєну" Кубані — сам кубанський народ чи Вранґель і Романовський?

Довкола були тільки підлітки та жінки, що з жахом позирали на страшне видовище. Де-не-де на хідниках, ніби зупиняючись на хвильку, позирали на шибеницю мужчини. Становище було небезпечне з огляду на прокльони сестри небіжчика. Раптом я зауважив, що й моя охорона тут і переморгується між собою яким робом мене виволокти з небезпечного місця, де що хвилі може з'явитись контр-розвідка для арешту дівчини. Зрозумівши це, я відійшов, а за мною охорона, при чім двоє з них випередили мене. Мав же я що й слухати, повернувшись додому. Головне за те, що, нікому не сказавши, пішов потайки. Потім комусь спало на думку шукати мене біля Крепостної площі.

Упоравшись у Катеринодарі з своїм завданням, я вирішив повертатись до Ставки Української Армії. На другий день було наладнано сопутників з трьох кремезних, міцних козаків, які доставлять мене до Ростова і передадуть в охорону тамошнім людям. Вирушили потягом.

Аж двічі по дорозі перевірялись документи. Все було в порядку. Приїхали до Ростова. Мої сопутники відрекомендували мене „нашим землякам" двом у цивільному одязі і „інженерові-залізничникові", — капітанові денікінської контррозвідки. Передавши мене „нашим землякам" кубанці від'їхали додому. Увечорі прийшли ще капітан з чорно-білими погонами — представник старинного українського шляхетського роду, що говорив чудовою українською мовою, поручник з чорно-червоними погонами, не менше славного українського шляхетського роду, що говорив досить добре по-українськи з російським акцентом та директор сільсько-господарської дослідчої станції в Нахічевані, тепер покійний агроном І. І. Пушкарьов. Я сказав що повертаюсь в Українську Армію і хотів би ближче побачити „столицю" Денікіна — Ростов. „Це небезпечно" завважив капітан. — Ви про це говорили з „інженером"? Я поговорю з „інженером" та ще з ким, що вони скажуть? На другий день увечорі мені було сказано, що можна лишатись в місті. На моє прохання „інженер" достачив ранком мені газети і я з пакою денікінських газет ходив по Садовій, міському саді та інших вулицях Ростова, викрикуючи газетні новини про успіхи денікінців. Знахабнівши, заходжу в пащу денікінщини — готель Асторія, що на Садовій вулиці. Заходжу в ресторан, пропонуючи газети золотопагонникам „освободителям", що сидять за столиками з дамами. Комерція йшла дуже добре. Денікінські „колокольчики" сипались досить щедро. Видно ними не дорожили. Здачі ніхто не хотів, відмахуючись від газетяра, що мовляв, не треба здачі, іди собі далі. Але газетяр зупинився, щоби ліпше придивитись і прислухатись. Раптом! . . О Боже єдиний! За сусіднім столиком ліворуч до вихідних дверей у товаристві двох дам і одного офіцера сидить, вприривши весь свій зір у мене, Єлчаніков, — ротмістр мого ж Ахтирського гусарського полка. Зирнувши на нього, миттю до дверей, навіть не завважив яким ранґом нагородив його Денікін, після того як ми з ним розстались як вороги в Одесі на Пересипі. Через декілька хвилин я біг з Ростова у поле на дослідчу станцію. Увечорі мені сказали, що шукають усюди якогось петлюрівського шпигуна.

Відсидівши кілька день в схованці, про яку знав один лише Пушкарьов ,одної ночі приходять до мене мої охоронники, капітан, поручник та інші, а „інженер" простягаючи мені „документи" додає: „Виїжджайте цеї ж ночі до Міллєрова, а звідти далі. Оці, — показуючи очима на трьох велетнів, — допровадять вас так далеко, куди сягає влада добрармії. До побачення. Щасливої дороги і бажаємо вам усім успіху у вашім святім ділі". Стиснув руку, за ним усі присутні і ми пішли темними проулками до станції.

Н. Король

ФРАНКО ЗА РОСІЮ

В „Р.У." від 8. 2. появилася стаття про І. Франка, яку написала його внучка (!) Зиновія Франко й яка має заголовок „Непримиренний борець проти буржуазного націоналізму". Поділивши, за Леніним, українську культуру на дві частини, буржуазну й поступову пролетарську, совєти руками Зиновії Франка прирахували до групи пролетарської. Вони подають: „Перед письменниками революційно - демократичного напрямку стояло завдання викривити антинародню суть ідеології буржуазного націоналізму, таврувати зрадників інтересів народу — буржуазних націоналістів . . . Велика роль викривача лютих ворогів українського народу — українських націоналістів належить Іванові Франкові, патріотизм якого виріс . . . у дружбі з великим російським народом . . ."

● **Кока-Кола** продукується згідно з французькими гігієнічними законами — так заявили два професори в Парижі на скаргу французьких комуністів і продавців вин. Комуністи ведуть війну проти Кока-Кола, уважаючи її продавців за „американських шпигунів", а вирощувачі винограду роблять це ізза конкуренції, яку американський напій робить винові.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ютика, Н. Й.

Шкільне свято

Дня 16 березня в залі православної парафії при церкві св. Петра і Павла українська школа улаштувала свято пам'яти Великого Поета України Тараса Шевченка для дітей.

Свято розпочав церковний хор парафії проспівавши: „Заповіт" муз. Стеценка, після чого студент місцевого каледжа Олег Єржківський прочитав реферат, де переказав коротку біографію поета і спинився на основних мотивах його творчости. Свою промову юнак закінчує закликом виконувати заповіти нашого Великого Борця за волю Батьківщини. „Лише виконуючи ці заповіти ми можемо бути певними, що наш нарід позбудеться нової, найгіршої кріпаччини, в яку він зараз попав у „земному раї", який називається СССР. Тільки запроваджуючи в життя заповіти нашого Кобзаря, ми здобудемо волю нашому народові, ми здобудемо свою незалежну, соборну Українську Державу". Прекрасна дикція промовця доводила кожне слово його короткої промови до юних слухачів, які заповнювали залю.

Після промови на сцену виходять школярі, співаючи свій марш — „Ой там на горі Січ іде". На чолі найменша школярка, яка несе малиновий стяг і впевнено провадить колону дітей перед очима батьків. Милують око українські строї, що в них вдягнені всі школярі, і мимоволі дивуєшся дбайливості, з якою керівники школи підібрали строї для дітей. Після цього своєрідного „параду" виступає дві школярки, одна з яких продеклямувала „Тече вода з-під явора", а друга: „Золоті слова Шевченка". Другий відділ розпочав знову церковний хор проспівавши одну пісню; далі школяр прочитав: „Розрита могила" і після цього ми побачили найкращу точку концертового відділу: школярі винесли квіти, склали їх коло портрета Великого Поета і колективно почали деклямувати вірш Підгірянки: „Привіт дітей Батькові Тарасові". Кожен школяр в цій колективній деклямації мав свої окремі строфи, а потім знову всі зливались і висловлювали свій подив з могутності Духа нашого Кобзаря. Нам здається, що саме такі масові виступи шкільного колективу залишають по собі пам'ять на ціле життя і тому хотілось би, щоб саме такі виступи дбайливо плекались серед наших наймолодших. Не можемо замовчати виступу наймолодшої школярки Валі Фурманської, що прочитала лише чотири рядки: „Наша дума, наша пісня . . .", але можна бути певним, що саме ці рядки глибоко запали в душу дітей, так дружньо вони вітали наймолодшу. Далі шкільний хор проспівав. „Думи мої, думи мої" і ми після цього побачили останню точку концертового відділу — інсценізацію вірша Шевченка: „На Великдень, на соломі".

Ми побачили тепер як виросла наша школа, але ми певні, що і це свято є лише етап в дальшому її розвитку. Свято закінчилось національним гимном, що його діти проспівали разом з батьками, а ми спостерігаючи це єднання все таки думали, як ще багато, дуже багато дітей наших родин лишається поза українською школою.

О. Ч.

Вунсакет, Р. Ай.

Шевченківське свято

Цього року, як кожного, невелика греко-католицька парафія св. Михайла вшанувала пам'ять великого сина України Т. Г. Шевченка.

9 березня відбулося свято. Присутні з великою увагою вислухали реферат проф. Івана Повка, що ґрунтовно й цікаво висвітлив життя та творчість поетову і невмируще її значення для нас.

Хор під орудою пароха о. И. Ґалиша виконав кілька музичних точок, що справили прекрасне враження.

Драмгурток за керівництвом п. М. Кльовна поставив інсценівку „Україна давніше й тепер", використавши відповідні Шевченкові твори. Інсценізований вірш „І досі сниться" і разюче контрастуючий „Село неначе погоріло" — добре подали страшну дійсність українського багатострадального народу під большевиками.

Проведена під час зборів збірка на добродійні цілі дала $21.75.

П.

Ню Йорк, Н. Й.

З похорону на УККомітет

Протягом тижня від 18-23 лютого ц. р. укр. прав. парафія в Ню Йорку разом із українськими організаціями, 204 Відділом Народного Союзу і Т-вом „Просвіта", обходила жалобні дні по смерті активного члена цих організацій бл. п. Олекси Коваля.

Покійний походив з села Ладанці, Перемишлянського Повіту. Молодим юнаком ще прибув він до Америки і як національно свідомий українець брав жваву участь у різних українських допомогових і просвітніх організаціях.

На похороннім прийнятті переведено збірку на працю Українського Конґресового Комітету. На заклик д-р Михайла Семчишина склали пожертви: В. Коваль — $10; А. Стрілець, д-р М. Семчишин, П. Тибор по $5; П. Задорожний, Ю. Марко, П. Коваль, Дж. Шулер, Закорчени по $2; Митр. Прот. Л. Весоловський, о. И. Ялечко, о. П. М., Марко, Н. Олік, С. Захарко, А. Коваль, Н. Захарко, І. Звержанський, Д. Християнин, Є. Скоревич і М. Мудрейко по $1. Решка дрібними.

Про заслуги покійного і діяльність його тепло говорили о. Л. Весоловський, д-р М. Семчишин — односельчанин, і предсідник нюйоркської прав. парафії П. Тибор.

Присутній

Пасейк, Н. Дж.

Річні Загальні Збори Відділу СУМА

Річні загальні збори Відділу СУМА відбулися в неділю 9 березня ц. р. в приміщенні Народного Дому. Збори відкрив голова Я. Петрик, вітаючи представника Централі СУМА з Ню Йорку п. Омельченка В. та п. Кейса О. та представників всіх других організацій, а зокрема представників Білоруського та Словацького Комітетів. Опісля вибрано президію в особах: голова — Палцан М., секретарі — М. Яремко та О. Купринець.

Збори почалися молитвою „Боже вислухай благання" яку провів о. Притуляк, тоді наступили устні привіти. Реферати: „Молодь і Церква" — о. Притуляк, та „СУМА і його завдання на еміґрації" — Палцан вислухано з великою увагою. Діяльність Управи можуть характеризувати циферні дані із звітів. В часі заснування Осередка було около 20 членів, сьогодні начислюється 84. Юний СУМА 8. За цей час члени не тільки сплачували місячні вкладки, але у вільні хвилини віддавалися праці в СУМ-і. Їхня наполеглива праця давала гарні успіхи. Тим вони розреклямували Осередок і рівночасно СУМА, як молодечу справді працюючу організацію серед громадянства.

Осередок в тім році відсвяткував слідуючі свята: Героїв, УПА, Листопадового Зриву, Базару та Крут. Драм-гурток при Осередку дав дві вистави „Двох до вибору" та „Жидівка Вихристка". Минулого літнього сезону крім тренінґів відбиванки, влаштовано 5 прогульок в терен. Дальше провадиться матеріяльна та моральна допомога для братів, які приїхали та приїжджають зі скитальщини. Найбільш від'ємним і перекорливим в праці є те, що Осередок не має своєї домівки. Все доводиться відбувати сходини в чужих приміщеннях. Це у великій мірі некорисно відбивається на діяльності Осередка.

На внесок Комісії Матки вибрано Нову Управу, в такому складі: Я. Петрик — голова, М. Палцан — заступник голови, М. Яремко — секретар, М. Озарук — організаційний реф., О. Купринець — куль-освітній реф., М. Вітик — фін. реф., С. Щепчун — преса та інформація, М. Драйчук — спорт. реф., М. Бойчук — жіноча реф. Юний СУМА — Б. Фелькер, Ц. Стурак, О. Карпук, М. Галамай, Я. Лопушняк. Члени Управи — М. Андрієнко, П. Литвин. Контрольна Комісія — О. Ховайло, П. Шарий, В. Шиш, І. Паниця. Товариський Суд — В. Медвідь, М. Брездень, В. Новацький, О. Андрусишин.

Згідно з порядком нарад вибрано 5-х делеґатів на Загальні Збори Централі СУМА у Филаделфії. Українським національним гимном закінчено збори.

С. Щ-УН

Можливості праці в Мінесоті

Напевно небагато із новоприбуваючих до Америки, шукаючих за догідним місцем осідку та праці для себе, — знає про рудокопний дистрикт, що лежить в північно-східному вуглі стейту Міннесоти.

Дистрикт цей, в якому находяться найбільші в світі копальні руди залізної, знаний в Америці під назвою „Mesabi Iron Range".

Хто знає інші копальняні дистрикти в світі, приїхавши сюди мусить бути приємно здовований, що помимо великої індустрії, яка тут осіла, країна є дуже гарна; є багато лісів та чудових озер, а також дуже здоровий клімат.

Руду залізну добувають тут переважно поверхневим способом та праця вся є змеханізована. Хто мав би упередження щодо праці в копальні, то був би дуже здивований, що праця тут зовсім інша, як переважно на шахтах, та що дуже легко до неї привчитися і призвичаїтися.

На загал, праця не тяжча від кожної іншої фабричної праці, та далеко догідніша, як праця на фармі. Вже в початках може робітник заробити від 300—400 долярів місячно. Близько 250,000 людности живе тут із цеї промисловости. Крім людей скандинавського походження є багато сербів, хорватів, словінців а також коло 150 родин українського походження, себто старих іміґрантів, які вже живуть тут около 40 літ. В місцевості Chisholm є греко-кат. укр. Церква та „російсько" православна Церква. До „російської" Церкви належать люди, які свого часу приїхали з Галичини і є, очевидно, рівнож українського походження, а російське православіє прийняли вже тут в Америці. Рудокопний промисл концентрується переважно в околицях гарних містечок: Chisholm, Hibbing, Mountain Ikon, Virginia Eveleth та інших.

Недалеко звідси до канадійської границі та до Lake Superior.

В містечках в нашому дистрикті є прекрасні школи та каледжі.

Із нових іміґрантів є нас вже 6 родин та дуже добре тут чуємося.

Кому невигідно жити та працювати у великих містах, чи може кому не відповідає клімат в інших, а головно східних стейтах, того заохочуємо переїхати на Mesabi Iron Range, а напевно не пожалує. Ми нові іміґранти були б раді, коли б нас було більше, бо раді б оживити тут наше українське культурне життя.

Хто бажав би ближчих інформацій, може звернутися на мою адресу, яку подаю нижче, а я радо йому всяких інформацій уділю.

Евстахій Круць

420, 10-th St. N. W., Chisholm, Minnesota.

● **Яка буде цьогорічна весна** — ніхто напевно не знає. Але метеорологи твердять, що буде холодна і вогка, бо на півночі, в Квібек і Лябрадорі, лежить верства снігу від шістьох до десяти стіп груба. Сніг цей топитися буде аж до червня і холод та вологість прибуватимуть аж до околиці Ню Йорку. Так буде аж до „Дня поминок", ц. зн. до 30 травня. Треба б ще додати, що цього переступного року весна зачалася на один день скорше, ц. зн. 20 березня, о год. 11:14 годині передполуднем.

У. Н. Фонд дякує Платникам і Жертводавцям

(ЛИСТА ч. 41 — по день 20. лютого 1952)

КАЛІФОРНІЯ:
Овкленд: П. Оріян на коляду $1.
Пайдмонт: Ю. Гумберт на коляду $1.
Сен Бруно: На коляду: В. Вдовичин $2; дрібними 50 ц.
Сен Франсиско: На святі Соборности К. Яворівський 2; по $1: М. Бачинський, Блищак, І. Чабан, О. Чато, С. Гречаник, Г. Гриневич, Кіс, П. Круль, Петренко, М. Підгірний, Титка. На коляду: М. Вачинський $3; по $2: Г. Буряк, Д. Дучинський, С. Гречаник, Г. Гриневич, Д. Гуць, О. Ірлінко, К. Яворівський, В. Кацуляк, О. і М. Мельник; по $1.50: К. Ґелета, І. Іськів, А. і Г. Зінченко; по $1: І. Чабан, Колзон, О. Чато, Т. Данис, О. Глинський, В. Козак, П. Круль, В. Панасенко М. Підгірний, М. Василина.

КОННЕКТИКЕТ:
Ню Бритен: Андрій Мельник $10.
Ню Гейвен: Данило Небор $10.

ІЛЛИНОЙ:
Шикаґо: Т-во Св. Юрія (379 відділ УНСоюзу) $200; по $25: Михайло Белеґай, Роман Поплавський, Т-во св. Стефана (221 відділ УНСоюзу); Дмитро Романишак $15; по $10: Петро Андрійчак, Александер Атановський, Олесь Бабій, Петро Баран, Григорій Бобик, Микола Бодель, Лев Боднар, Микола Бортніячук, Володимир Бошко, Марія Брудна, Олена Брудна, Стефанія Брудна, Стефан Брудний, Іван Бурдик, Уляна Целевич, д-р Григорій Чушак, Анна Дадука, Гаврило Дадука, Василь Дашкевич, Стефан Дедьо, Семен Довгошия, Ґавриїл Довгошия, Юрко Дрогомирецький, Микола Дубей, Юрій Душкевич, Теодор Дужанський, Йосиф Дичка, Микола Дзюбій, Анастазія Федуняк, Федір Фришин, Рудольф Ґізяк, Ангелина Ґула, Петро Ґут, Іван Галамай, Роман Галамай, Дмитро Гандзюк, Йосиф Гаванський, Олекса Гаврилюк, Петро Гнатів, Ігнатій Годьо, Борис Горбенко, Микола Голик, Стефан Гординський, Іван Горайський, Іван Горошко, Іван Грицишин, Петро Гриник, Іван Гусак, Василь Іванюк, Павло Іванів, Євген Іванусь, Александер Івасів, Осип Януш, Мирон Ярошевич, Іван Юрчак, Іван Южин, Михайло Качур, Василь Кардашук, Володимир Карпів, Едвард Кітраль, Александер Когут, Василь Копистянський, Нестор Король, Стефан Косовський, Павло Костів, Микола Козак, Іван Красник, Володимир Куцан, Андрій Куйбіда, Петро Кулик, Д. Кусяк, Александер Кузь, Стефан Кузьо, Микола Кикіш, Петро Кикіш, д-р Тома Лапічак, Теодор Лемеха, Михайло Леник, Богдан Левицький, Стефан Линик, Волод. і Софія Ліщинські, Юліян Максимчук, Павло Назар, Василь Мельничин, Олекса Мевуш, Юрій і Генрика Мізь, Василь Мізь, Стефан Микуляк, Нова Україн. Радіопрограма, Андрій Николишин, Іван Олійник, Михайло Ольшанський, Василь Палагнюк, Іван Парколап, Стефан Паньків, Теодор Пенґрин, Дмитро Пілецький, Михайло Повідайко, Осип Пундор, Михайло Романишак, Іван Рудавський, Семен Руденчук, Данило Ришовський, Никола Сабор, Михайло Сарабин, Михайло Семків, Союз Українок (23 відділ), Михайло Сорока, Осип Сорока, Петро Стасюк, Іван Стефанюк, Ярослав Сточанин, д-р Іван Сидорук, Василь Сидорик, Волод. Синенький, Стефан Сисин, Петро Сивульський, Осип і Ірена Шарун, Йосиф Шиманчук, Олекса Тягнибок, Іван Тринзолин, Михайло Тимчук, Олекса Тиж, Українська Гетьманська Організація (3. Жіночий Відділ), Україн. Гетьманська Організація (4. Чоловічий Відділ), Володимир Вербицький, Семен Веселовський, Михайло Вірщук, Іван Войтюк, Петро Воланюк, Стефан Воробець, Василь Возьний, Йосиф Вишневський, Семен Запухляк; по $5: Стефан Хариш, Гриць Холодніцький, Іван Черніч, Дмитро Хоркавий, Марія Дунська, Володимир Дикий, Марвин Фуркевич, Степан Голяш, А. Ґорей, Гринько Ганасівський, Микола Головатий, Михайло Гуменюк, Семен Яцків, Андрій Яремій, Роман Кецала, Тимко Криковяз, Михайло Кульчицький, Роман Леськів, Федір Панасевич, Іван Панько, Іван Пунач, Григорій Семочко, Александер Шміґельський, Василь Васюнець; Теодор Фіркович $4; В.Б.М.К. $3; по $2: Ілько Червінський, Михайло Кордупель; по $1: Г. Бойко, Р. Цьох, І. Козак, К. Савчин, Й. Шеротюк; дрібними 50 ц. На коляду зложили по $10: Пілот Брос, Ґенадій Владика; по $5: Осип Дацко, Даркович, К.К., Василь Музика, Т. Печенюк, М. Петрів і син, Ярослав Рак, Іван Семків, Борис Шевченко, Юрій Теодорович, Ізидор Ванджура, о.о. Василіяни; по $4: Й. Чорни, Романюк, Л. Воловчук; по $3: І. Андрушко, А. Антонович, Б. Вілинський, Родина Лобойки; по $2: Е. Дзюбинський, Р. Дзюбинський, О. Караван, В. Кашуба, Г. Масник; по $1: Г. Цюлик, Дзядик, М. Ґамеда, І. Горохівський, Я. Красник. На зборах 379 відділу У. Н. Союзу учасники зложили на Народний Фонд: О. Ліщинський $3; по $2: П. Луців, П. Марцінів, М. Власенко; М. Дідух $1.50; по $1: І. Баран, І. Берестянський, Д. Білоцерковець, Б. Білинський, І. Бучацький, С. Вудулич, М. Цьох, Р. Цьох, П. Демчук, Р. Добош, М. Драґанчук, І. Дрозд, І. Дудич, Думанський, Й. Дичка, В. Іванців, В. Іванюк, А. Юрків, Ф. Юрків, П. Капустинський, І. Касіянчук, В. Керичинський, І. Кіт, В. Кіт, А. Кок, С. Кончак, І. Козак, М. Лемик, В. Максимів, Р. Матвіїв, Х. Мельниченко, В. Михайлишин, В. Миколаїшин, Н.В. Ніколс, П. Нішко, В. Пастушин, М. Попадюк, В. Попадюк, О. Прокопишин, В. Пилипів, М. Ракуш П. Сачавська, П. Сарапук, А. Савула, Е. Савицький, М. Семків, І. Скиба, М. Сорока, М. Сорока П. Стефанів, С. Стефанів, П. Товарницький С. Ваталик, С. Воробець, О. Забитко, І. Захарів, І. Запухляк, І. Запухляк, Й. Запухляк. На хрестинах у п. Василя Васюнця зложили на Народний Фонд по $1: М. Фенчишин, І. Сапливий, Т. Сапливa, А. Васюнець, Є. Васюнець, В. Васюнець, С. Ватилик, С. Воляник, Р. Воляник. За 1951 рік Шикаґо зорганізовано зібрало найбільшу суму Національного Датку спомиж усіх великих українських громад в Америці. Підкреслюємо це з признанням.

ІНДІЯНА:
Гаммонд: С. Долошицький на коляду $1.

АЙОВА:
Дібюк: Михайло Горбан $10.

МАССАЧЮЗЕТ:
Бостон: Микола Кисіль $15 (1952 р.); Об'єднання Українців у Бостоні $10.

МИШИҐЕН:
Дітройт: По $10: Ярослава Базалі, Петро Рогатинський.
Гемтремк: По $10: Теофіль Блажкевич, Р. Михайло.
Пинкониінґ: І. Заполюк на коляду $2.

(Продовження буде)

Ukrainian Congress Committee of America,
P. O. Box 721, Church St. Annex
New York 8, N. Y.

Нові Книжки

Most Reverend Ambrose Senyshyn. Living Twig of Christ's Vine, доповнене третє видання з 1951 року, ст. 32 (Филаделфія?).

Ця книжечка Преосвященного Амвросія може служити подвійній цілі: повчити неукраїнців про Українську Католицьку Церкву, а також і бути довідником тим українцям католикам з молодшого покоління, що не знають мови своїх батьків. В ній подані інформації про Українську Католицьку Церкву та про установи й організації, що діють на терені Филаделфійської Дієцезії. В ній багато ілюстрацій.

Rev. Michael Sshudlo, C. Ss. R. Ukrainian Catholics, Йорктон, Саск., Канада, 1951, ст. 174.

І книжка о. М. Щудла служить подібній цілі, як і праця Єпископа Сенишина. В ній читач знайде коротку історію Української Католицької Церкви, довідається про її обряд, церковні богослужби, папські декрети та про історичну місію українців у межах Католицької Церкви. І ця книжечка прикрашена численними ілюстраціями.

В нас багато нарікань з боку тут родженої молоді, що вона не розуміє наших богослужб. Згадані вище видання мають на цілі тому зарадити, щоб будучі наші покоління залишилися при українській Церкві та були в духовному зв'язку з народом своїх батьків.

Л.

Проф. П. Ковалів. Наголос в українській літературній мові. Нью-Йорк, 1952, ст. 29.

Правильне наголошування, — це найтрудніша справа повного уодностайнення нашої літературної мови. У живій мові наголос дуже примхливий. Він може, в залежності від положення слова у реченні, зміняти своє місце, він може падати на різні склади цього слова, залежно від місцевої вимови, його може бути в мові більше, ніж один тощо. Така різноманітність наголосу, хоч сприяє поетам і віршописцям, одначе спричинює поважні труднощі усім працівникам живого слова: промовцям, акторам, спікерам тощо. За яскравий приклад постійних непорозумінь у ділянці наголосу правили виступи учасників одного з випусків „живої газети" в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку, коли промовців увесь час перевивали слухачі, поправлявши голосно їхнє неправильне наголошування.

Нова праця проф. П. Ковалева, звичайно, не може зарадити тим труднощам, проте, вивчення її, багато допоможе усім, хто дбає про чистоту своєї мови. Автор визначив кілька прикмет, за якими легко окреслити наголос великої частини слів. Ті ж слова, що їх неможливо охопити приписом, він уважно описав і відшукати їх у „Наголосі" зовсім не тяжко, бо вони згруповані там за частинами мови.

Книжечка ця багато прислужиться, якщо вона буде постійно знаходитися на столі тих, хто хоче удосконалювати свою мову. Бо, без знання підстав наголошування, мало допоможе навіть найкращий з наших словників, — Г. Голоскевича, — що тепер саме друкується.

І. Ко-цький

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співвласниками 12-ти мільйонового майна організації!

ТЕЛЕВІЗІЯ В КОЛЬОРАХ

Цьогорічна конвенція інженерів-радіотехніків Америки, об'єднаних в Інституті Інженерів Радіотехніків (I.R.E.) відбулася в Ню Йорку в днях 3—6 березня в приміщеннях Гренд Сентрал Пелес.

Одночасно із конвенцією, в цих же приміщеннях відбувся показ досягнень американської радіотехнічної промисловости за останній рік. Непевна політична ситуація змусила американських інженерів присвятити основну увагу справі радіотехнічного влаштування для військових потреб, зокрема справі радару, льорену, вокі—токі, генді токі, в яких замітна тенденція до упрощення і міньятуризації.

Не менше одначе, змогли американські радіотехніки добитися нових успіхів в ділянці кольорової телевізії, як теж запису і передачі пластичного звуку. Щоправда Федеральне Бюро для справ Комунікації (F.C.C.) рішенням з 25 червня 1951 року припинило трансмісію кольорового образу і продукцію кольорових приймачів на терені ЗДА аж до відклику. Проте американські фірми: а саме CBS (Кольомбія) і RCA не припинили ляборатрійних дослідів в ділянці трансмісії і приймання кольорової телевізії. У висліді CBS могла продемонструвати на останній конвенції незвичайно акуратну і не надто скомплікованy систему передачі кольорового образу бездротним шляхом. Нова метода CBS поважно різнилася в принципах і виконанні від попередньої секвенційної методи, започаткованої цією ж компанією в половині 1950 року. Подібно, як RCA — CBS застосовує в новому методі екранову ленту (Kinecron), у відміну від кольорового диску, вживаного дотепер, який обмежував величину образу і компактність приймача. Ця метода може одночасно застосовувати пряме оглядання на кінескопі, або проєкцію образу на екран, величиною 30×40 інчів. Президент CBS п. Мирфі твердив, що нова метода може бути достосована до т. зв. ленти д-р Льоренса, нового винаходу останніх днів в ділянці кольорових кінескопів. Він теж зазначив, що CBS передає в Цюріху (Швайцарія) стандартний кольоровий образ при помочі апаратів CBS — Eidiphor, — які уможливлюють образ величиною кінового екрану.

RCA, яка застосовує одночасну передачу образу в трьох основних красках, зосередила свою увагу над удосконаленням кольорового кінескопу — „трі-кольор". Нова лента знайшла вже сьогодні застосовання в медицині, зокрема в мікроскопах вжитих в сполуці з камерою „відікон". Запис і передача пластичного або т. зв. тривимірного звуку — поняття для натурального звуку створеного інструментом, якого дотепер неможливо було відтворити вірно в голоснику - репродукторі, — були продемонстровані на конвенції фірмою Маґнекорд. Ця фірма застосувала т. зв. бінорaльний запис вживаючи двох мікрофонів і застосовуючи фазове пересунення основних і високих фреквенцій, які визначують краску голосу. Успіхи справді подивугідні.

З. Салій

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

ПОХІД ПРОТИ УКРАЇНИ

Останній період в діяльності совєтської преси, мовами російською, як і українською, в Москві, як і в Києві, визначається особливою й нечувано скаженою наґінкою на „українських буржуазних націоналістів, як найлютіших ворогів українського народу", проти „всіляких, навіть найдрібніших, проявів їхньої ідеології". Протинаціоналістична пропаґанда ведеться вже не відірвано від випадку до випадку, а безперервним потоком. Виступів з заявами вірнопідданости Москві й викликанням „тих скажених псів, наємників англо-американського капіталу, зрадників і запроданців" в совєтській сучасній пресі треба шукати вже не з дня на день, не з місяця на місяць чи — як це було при давнішій практиці, очевидно, перестарілий, промовчування — з року на рік, а з гранки до гранки, зі статті чи вістки до статті того самого числа часопису.

В КНИЖЦІ ПРО КИЇВ

Суворої критики партійного органу від 10. 2. зазнав І. М. Марченко (І. М. Майєргойз), який написав книжку „Київ — столиця Української ССР" російською мовою. Автор критичного огляду Ф. Шевченко (чи не Розенкранц?) закидає Майєргойзові: „Головним недоліком книжки є те, що автор, говорячи про розвиток Києва, зовсім обходить питання про допомогу... великого російського народу в справі розвитку Києва... Недопустимим є проминення ролі Переяславської ради в житті українського народу... Слабо відображена боротьба українського народу проти свого найзапеклішого ворога — українських буржуазних націоналістів..."

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

ІВАН ДАНЬКО, член Тов. „Згода", від. 62 У. Н. Союзу у Вест Филаделфії помер на серцеву недугу 1. березня, проживши 68 років. Став членом Т-ва і У. Н. С. в 1918 р. Був активним членом і не жалував жертв на добродійні цілі. Походив з села ВолчеГурне, пов. Турка над Стриєм. Оставив у смутку дружину Катерину. Похорон відбувся з дому жалоби при великім здвизі членів Тов. „Згода" і односельчан. Поховано Покійного на цвинтарі в Chakres, Pa. — В. Й. П.!

В. Б., секр.

КАТЕРИНА ЗАМОЙСЬКА, членкиця Тов. Запорозька Січ, від. 347 У. Н. Союзу в Мілвіл, Н. Дж., померла по короткій недузі 3. березня 1952 р. Покійна походила з Західної України. Полишила в смутку мужа Григорія. Похорон відбувся з погребового заведення до укр. прав. церкви при участи членів і знайомих. Поховано тіло на українськім цвинтарі на Hogbin Road, Millville, N. J. — В. Й. П.!

Г. Тимчій, секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН, ч. 2795. Оточені.

"MON DIEU! A WEDDING! THE KING AND -- HELEN!" EXCLAIMED D'ARNOT. "NOT YET!" TARZAN GROWLED.

„Мій Боже! Шлюб? Король і Гелена!" — вигукував Дарнот. „Ще ні!" гарчав Тарзан.

"STOP!" TARZAN CRIED STERNLY. "THAT'S FAR ENOUGH!"

„Перестань!" — кричав суворо Тарзан. „Це вже забагато!"

"WHAT MEANETH THIS?" SUTEN CRIED ANGRILY. "HOW COME THESE MEN HERE. SEIZE THEM, GUARDS, ALIVE!"

„Що це значить?" -- Сутен кричав злісно. „Яким робом ці люди приходять сюди. Сторожі, схопіть їх живими!"

AT SUTEN'S COMMAND, HESI-HERIANS CONVERGED UPON TARZAN AND HIS COMPANIONS FROM ALL SIDES.

На Сутенову команду Гесі-Герійці оточили, Тарзана і його товаришів з усіх боків.